

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev2 39/07
28.03.2007. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Slobodana Dražića, predsednika veća, Vlaste Jovanović, Jelene Borovac, mr Ljubice Milutinović i Biljane Dragojević, članova veća, u parnici tužioca AA, čiji je punomoćnik AB, advokat, protiv tuženog Gradskog saobraćajnog preduzeća „Beograd“ u Beogradu, radi naknade nematerijalne štete, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž. I -1044/05 od 14.9.2006. godine, u sednici održanoj 28.3.2007. godine, doneo je

P R E S U D U

PREINAČUJE SE presuda Okružnog suda u Beogradu Gž. I - 1044/05 od 14.9.2006. godine i presuda Prvog opštinskog suda u Beogradu P.1. br. 1365/98 od 11.6.2003. godine, koja je ispravljena rešenjem istog suda P.1. br. 1365/98 od 8.2.2005. godine, u dosuđujućem delu izreke naknade nematerijalne štete, tako što se zahtev tužioca za naknadu štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda odbija kao neosnovan za iznos od 300.000,00 dinara (trista hiljada dinara) a na ime naknade štete za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti za iznos od 200.000,00 dinara (dvesta hiljada dinara) sa kamatom na navedene iznose, kao neosnovan.

U ostalom delu revizija tuženog se ODBIJA kao neosnovana.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Prvog opštinskog suda u Beogradu P.1. br. 1365/98 od 11.6.2003. godine, koja je ispravljena rešenjem istog suda P.1. br. 1365/98 od 8.2.2005. godine, obavezan je tuženi da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete isplati iznos od 500.000,00 dinara na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda, iznos od 400.000,00 dinara na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja životne aktivnosti i iznos od 300.000,00 dinara zbog pretrpljenog straha sa zakonskom zateznom kamatom počev od 11.6.2003. godine pa do konačne isplate, kao i da mu naknadi troškove postupka u ukupnom iznosu od 207.000,00 dinara, a sve u roku od osam dana po prijemu presude pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Presudom Okružnog suda u Beogradu Gž. I - 1044/05 od 14.9.2006. godine, stavom prvim izreke potvrđena je prvostepena presuda u delu za naknadu nematerijalne štete na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda i na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja životne aktivnosti sa kamatom na navedene iznose i u tom delu žalba tuženog odbijena kao neosnovana. Stavom drugim izreke ukinuta je prvostepena presuda u delu za naknadu nematerijalne štete zbog pretrpljenog straha sa kamatom na taj iznos kao i za naknadu troškova parničnog postupka i predmet u tom delu vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Protiv pravnosnažnog dela presude okružnog suda, tuženi je blagovremeno izjavio reviziju zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu člana 386. ZPP, Vrhovni sud je našao da je revizija delimično osnovana.

U postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 2. tačka 11. ZPP, na koju Vrhovni sud pazi i po službenoj dužnosti.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilac je u radnom odnosu kod tuženog kao vozač u pogonu Novi Beograd, i u drugoj polovini jula 1998. godine bio na godišnjem odmoru i nije dolazio na posao. Obzirom na tu činjenicu tužilac nije učestvovao u obustavi rada kod tuženog u periodu od 20. do 28.7.1998. godine, ali i pored toga tuženi je bez provedenog disciplinskog postupka doneo rešenje 17.9.1998. godine, kojim je tužilac oglašen krivim navodno zbog toga što je u označenom periodu učestvovao u organizovanju i podržavanju štrajka, i izrečena mu disciplinska mera prestanak radnog odnosa. Odlukom upravnog odbora tuženog od 27.10.1998. godine odbijen je kao neosnovan prigovor tužioca. Naredbom vršioca dužnosti generalnog direktora tužiocu je bio zabranjen ulazak u preduzeće, pa je tužilac pokrenuo parnicu radi poništaja navedenih disciplinskih odluka, ali je v.d. direktor zaključio vansudsko poravnanje između ostalog i sa tužiocem, i stavio van snage sve disciplinske odluke i tužioca vratio na rad i priznao mu sva prava iz radnog odnosa za prethodni period. Za sve vreme od suspenzije pa do vraćanja na rad tužiocu je bio zabranjen ulazak u preduzeće, a tuženi je fotografije tužioca sa fotografijama ostalih 30 radnika za koje tuženi smatra da su organizovali i učestvovali u štrajku nakon prestanka štrajka dostavio službi obezbeđenja kako bi bio sprečen njihov ulazak u prostorije tuženog. Pre toga u sličnim situacijama nikad na taj način nije sprečavan ulazak zaposlenih u pogone tuženog. Služba obezbeđenja tuženog dobila je nalog da radnike o čijim se prigovorima odlučuje na sednici upravnog odbora stražarno dovede na sednicu pola sata pre vremena određenog za njihovo saslušanje, a da ih pre toga ne puštaju u zgradu. Povodom ovog štrajka u dnevnim listovima „Blic“ i „Glas“ od 27.7. do 8.8.1998. godine i dnevnim listovima

povredom ovog strajka u dnevnik Novosti „Blic“ i „Glas“ od 27.7. do 30.8.1998. godine i dnevnik Novosti „Politika“ i „Novosti“ od 27.7.1998. godine objavljeni su članci u naznačenoj obustavi rada pod naslovima „Slike otpuštenih na poternicama“, „Otkazi svima koji ne rade“, „Na ulicama tek po koji trolejbus“, „Uzmi volan ili otkaz“, i slično. Fotografija tužioca zajedno sa fotografijama ostalih radnika za koje se smatralo da su učestvovali u štrajku, prethodno su fotokopirane na zajedničkoj mapi u tačno određenom broju primeraka i dostavljene službi obezbeđenja tuženog sa ciljem da se pokriju sva mesta koja pokrivaju radnici službe obezbeđenja. Ova mapa sa fotografijama u pogonu gde radi tužilac nije bila javno objavljena, već je bila na stolu u portirnici. U sredstvima informisanja korišćena je naznačena grupa fotografija tužioca i drugih radnika koju je na panou sačinila kadrovska služba tuženog, te su fotografije bile javno objavljene u dnevnim listovima, a u nekim od tih listova ovaj štrajk je bio povezan sa akcijama terorista na Kosovu.

Utvrđeno je da tužilac boluje od akcizno-depresivnog poremećaja, psihičke bolesti, koja je nastala kao posledica traume od otkaza na poslu i da je bolest izražena u umerenom stepenu, ali da je poprimila hronični tog zbog čega je tužiocu neophodno lečenje. Zbog ovog poremećaja postoji umanjenoje životne aktivnosti od 20%.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi su primenom članova 154. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima i člana 170. stav 1. i 172. stav 1. istog Zakona utvrdili odgovornost tuženog kao pravnog lica za štetu koju prouzrokuje njihov organ u vršenju svoje funkcije.

Prema razlozima sudova tužiocu je pričinjena šteta povredom pravila o zabrani zloupotrebe prava i zabrani prouzrokovanja štete. U konkretnom slučaju to je ostvareno objavljivanjem fotografija zaposlenih – učesnika u štrajku, pa i tužioca u portirnicama određenih pogona tuženog ali i dostavljanjem mape sa tim fotografijama sredstvima javnog informisanja od kojih su neka iste i objavila. Na taj način došlo je do povrede časti i ugleda tužioca kao vida nematerijalne štete koje je on zbog toga pretrpeo. Kao direktna posledica traume nastale otkazom na poslu, kod tužioca je kao posledica nastalo umanjenoje opšte životne aktivnosti od 20%.

Pravilno izraženo pravno stanovište sudova u pogledu ocene odgovornosti tuženog za naknadu nematerijalne štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda i umanjenoja životne aktivnosti. U obrazloženju pobijane presude navedeni su jasni i pravilni razlozi, koje prihvata i Vrhovni sud. Naime, građansko-pravna odgovornost poslodavca za povredu ili štetu koju pretrpi zaposleni na radu ili u vezi sa radom je zakonom (član 62. stav 5. Zakona o osnovama radnih odnosa, 1996. godine, koji se u konkretnom slučaju primenjuje), priznati izvor obligacionih odnosa i poslodavac za nju odgovara po opštim pravilima o odgovornosti za štetu iz člana 154. Zakona o obligacionim odnosima. Kako je prema članu 155. Zakona o obligacionim odnosima šteta umanjenoje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanoje njenog povećanoja (izmakla korist) kao i nanošenoje drugome fizičkog ili psihičkog bola (nematerijalna šteta) zaposleni koji pretrpi povredu ili štetu na radu ili u vezi sa radom ima pravo na naknadu svih vidova štete u obimu u kome je štetu pretrpeo. Za štetu zbog nezakonite odluke o prestanku radnog odnosa poslodavac odgovara po osnovu pretpostavljene krivice ukoliko je šteta uzrokovana namerno ili nepažnjom (član 158. ZOO), za uslov građansko-pravne odgovornosti poslodavaca je postojanoje štete kao posledica povrede prava zaposlenog. Dakle pravo na naknadu ove štete je pravo iz radnog odnosa koje se ostvaruje po pravilima odgovornosti za štetu iz člana 154. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima.

Suprotno navodima revizije, nezakonitom odlukom i radnjama koje prate takvu odluku poslodavac može zaposlenom prouzrokovati ne samo materijalnu štetu, već mu može naneti i psihički bol, ukoliko mu time povredi ugled, čast ili prava ličnosti garantovana pravnim poretkom. Čak i kad je krivica sankcionisana, i kad je neosnovanoje potpuno dokazana povreda ugleda može biti tako teška da izaziva duševni bol koji opravdava isplatu pravične naknade kao satisfakcije u smislu člana 200. Zakona o obligacionim odnosima. Nesumnjivo da je stražarno sprovođenje tužioca na sednicu upravnog odbora radi saslušanoja o prigovoru na rešenoje o prestanku radnog odnosa, zabrana ulaska u zgradu, grupna fotografija tužioca i drugih zaposlenih koju je na panou sačinila kadrovska služba tuženog i koja je dospela u sredstva javnih informisanja, predstavlja povredu ugleda i časti i u takvom slučaju tužilac ima pravo na novčanu naknadu nematerijalne štete po tom osnovu. Umanjenoje životne aktivnosti kod tužioca nastale kao posledica psihičke bolesti uzrokovana traumom od nezakonitog otkaza na poslu i preduzetih radnji tim povodom, u konkretnom slučaju predstavlja osnov za dosuđenje naknade nematerijalne štete kao satisfakcije za pretrpljene duševne bolove u smislu člana 200. Zakona o obligacionim odnosima.

Navodi u reviziji da zaključeno poravnanje stranaka podrazumeva da su stranke zadovoljne njime, odnosno da jedna prema drugoj nemaju nikakvih potraživanoja, je neosnovano. Navedenim poravnanjem je rešeno samo radno-pravni status tuženog vraćanojem na posao i pitanje naknade materijalne štete. Međutim, navedeno poravnanje ne sadrži nijednu odredbu o odricanoju tužioca od prava na naknadu nematerijalne štete, niti se iz sadržinoje teksta o tome može zaključiti.

Ostala isticanja u reviziji tuženog o pogrešnojoj primeni materijalnog prava, nisu od uticaja na zakonitost pobijane presude, jer se isključivo odnose na ocenu dokaza i činjenično stanje, što nije revizijski razlog u smislu člana 385. stav 3. ZPP.

Međutim, nižestepeni sudovi su pogrešno primenili materijalno pravo, kod dosuđenja visine naknade nematerijalne štete za navedene vidove. Pravična naknada kao oblik otklanjanja štetnih posledica sastoji se u isplati novčane naknade kao satisfakcije za pretrpljene duševne patnje, da bi se kod oštećenog uspostavila narušena psihička ravnoteža (član 200. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima). Sud prilikom odlučivanoja o zahtevu za naknadu materijalne štete mora da vodi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, kao i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

Imajući u vidu kriterijume u vreme donošenja prvostepene odluke, Vrhovni sud nalazi da je za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti i ugleda trebalo tužiocu dosuditi 200.000,00 dinara, a isto toliki iznos i za umanjenje životne aktivnosti, i da ovi iznosi odgovaraju okolnostima i svrsi pravične naknade, koja se dosuđuje za ove vidove štete, dok preko ove visine tužbeni zahtev nije osnovan.

Sa iznetih razloga, Vrhovni sud je na osnovu člana 393. ZPP i člana 395. stav 1. ZPP, odlučio kao u izreci.

Predsednik veća – sudija

Slobodan Dražić, s.r.

Za tačnost opravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

SM